

Crna Gora

CRNA GORA
SKUPŠTINA CRNE GORE

PRIMLJENO:	27. 11 2015	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	00-63-9/15-2/20	
VEZA:		
EPA:		
SKRAĆENICA:	PRILOG:	

Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Broj 023-103/15-1
Podgorica, 27.02.2015. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE
Odbor za rodnu ravnopravnost

PODGORICA

Poštovani,

U vezi dopisa broj 02-335/2 od 24.02.2015.godine a povodom održavanja "Ženskog parlamenta", dana 6.08.2015.godine, u prilogu dostavljamo odgovore na pitanja koja je Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore uputio Vladi, dopisom broj:00-63-9/15-2/16, od 20.02.2015.godine.

Na pitanje Zorice Martinović, predstavnice Pozitivne Crna Gora:

Koje konkretne mjere Ministarstvo rada i socijalnog staranja preuzelo, u kontroli rada Centra za socijalni rad u dijelu multidisciplinarnе zaštite žrtava nasilja u porodici kao i to zašto je od timova za multidisciplinarnu zaštitu žrtava nasilja Centra za socijalni rad izostalo procesuiranje brojnih pomenutih slučajeva?

Daje se sljedeći

Odgovor

Zakon o zaštiti od nasilja u porodici koji reguliše oblast porodičnog nasilja, stupio je na snagu u avgustu 2010. godine. Zakon uređuje zaštitu žrtava nasilja u prekršajnom postupku i propisuje pet zaštitnih mjera kao vrste prekršajnih sankcija: udaljenje iz stana, zabrana prilaženja žrtvi, zabrana uzenimiravanja i uhođenja, obavezno liječenje od zavisnosti i obavezan psihosocijalni tretman. Predviđeno je i načelo hitnosti u postupcima koji se odnose na zaštitu od nasilja, pravo na psihosocijalnu i pravnu pomoć, kao i socijalnu i medicinsku zaštitu. Takođe je propisana obaveza policije, organa za prekršaje, državnog tužilaštva, centra za socijalni rad ili druge ustanove socijalne i dječje zaštite, zdravstvene ustanove, kao i drugih organa i ustanova koje se bave zaštitom, da pružaju potpunu i koordiniranu zaštitu žrtvi nasilja u porodici.

U skladu sa Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici u junu 2011. godine usvojena je Strategija zaštite od nasilja u porodici.

U novembru 2011. godine potpisan je Protokol o postupanju svih relevantnih institucija koji propisuje način i oblike međusobne saradnje u slučajevima nasilja u porodici. S tim u vezi, formirani su multidisciplinarni timovi u okviru 11 Centara za socijalni rad. Multidisciplinarni timovi za zaštitu žrtava nasilja u porodici sastavljeni su od svih relevantnih institucija potpisnica Protokola o postupanju u

slučajevima porodičnog nasilja i to: Centra za socijalni rad, Osnovnog suda, Osnovnog tužilaštva, Područnog organa za prekršaje, policije, zdravstvenih ustanova, škola te NVO-a. Svi Multidisciplinarni timovi za zaštitu žrtava nasilja u porodici donijeli su Poslovnik o radu kojim su jasno propisane obaveze članova multidisciplinarnih timova. Takođe, u toku je priprema unificiranog Upustva za primjenu Protokola o postupanju u slučajevima porodičnog nasilja za sve multidisciplinarne timove na nivou Crne Gore.

Pored Multidisciplinarnih timova, u Centarima su organizovani i drugi stručni timovi koji se bave zaštitom i pružanjem pomoći kako pojedincu tako i porodici sa nepovoljnim ličnim ili porodičnim okolnostima, koji uključuju prevenciju, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku.

Od momenta usvajanja Zakona o zaštiti od nasilja u porodici (2010) primijećen je povećan broj prijavljenih slučajeva nasilja u porodici i nasilja nad ženama. Ovo jasno ukazuje da se Zakon primjenjuje u praksi. Ono što je važno istaći jeste da je povećan broj prekršajnih prijava dok je broj krivičnih prijava smanjen što je bila i namjera donošenja posebnog Zakona, kako bi žrtva dobila brzu i efikasnu zaštitu.

U cilju kontinuirane edukacije i senzibilisanja profesionalnog kadra o problemu nasilja u porodici, u toku 2012. godine, organizovana je petodnevna obuka za 20 trenera/ica o implementaciji Protokola iz redova Policije i Centara za socijalni rad. Obuka je organizovana u cilju obezbjeđivanja standardizovanog pristupa svih policajaca, socijalnih radnika, nevladinih organizacija i svih drugih relevantnih učesnika/ca u procesu zaštite i podrške žrtvama nasilja. Svi treneri/ice po uspješno završenoj obuci su dobili sertifikate. Obučeni treneri su ušli u proces edukacije pripadnika policije i stručnih radnika u svim centrima za socijalni rad. Tokom novembra i decembra 2012. godine, organizovano je 11 treninga u 10 gradova za 220 polaznika/ca. Cilj treninga je bio upoznati zaposlene u Upravi policije, Centrima za socijalni rad i zdravstvenim službama sa primjenom Protokola o postupanju institucija u slučajevima nasilja u porodici i principima međusektorske saradnje, senzibilisanje za problematiku porodičnog nasilja kao i u poznavanje sa principima rada sa žrtvama. U toku 4 treninga, od kojih su 2 održana u Podgorici (za opštine Podgorica, Danilovgrad, Cetinje i Kolašin), 1 u Baru (za opštine Bar i Ulcinj) i 1 u Kotoru (za opštine Kotor, Budva i Tivat), obučeno je blizu 80 službenika policije, centara za socijalni rad i zdravstvenih službi. Treninzi su realizovani u saradnji sa 3 ŽNVO: SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić, SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica i Centar za ženska prava. Tokom 2013. godine, kroz isti program nastavljene su obuke za pravosudne organe i organe za prekršaje, kao i za članove multidisciplinarnih timova iz deset gradova u kojima su formirani. U junu 2014. je održana obuka na temu : Zaštita od nasilja u porodici za primjenu zakonodavstva iz oblasti zaštite od nasilja u porodici - ukupno: 32 člana Multidisciplinarnih timova iz Kotora, Budve i Tivta.

Žrtva nasilja ima pravo na sve oblike i vidove zaštite, kako je propisano Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici. Predviđena prava žrtva može ostvariti po postupku i proceduri kako je propisano Zakonom o socijalnoj i dječijoj zaštiti, Porodičnim zakonom kao i Zakonom o opštem upravnom postupku (odredbe koje se odnose na postupak).

Takođe, Članom 9 Zakona o zaštiti od nasilja u porodici propisano je da Državni organ, drugi organ, zdravstvena, obrazovna i druga ustanova su dužni da prijave policiji učinjeno nasilje za koje saznaju u vršenju poslova iz svoje nadležnosti, odnosno djelatnosti.

Prijavu o učinjenom nasilju dužno je da policiji podnese odgovorno lice u organu ili ustanovi, kao i zdravstveni i socijalni radnik, nastavnik, vaspitač i drugo lice koje sazna za učinjeno nasilje u vršenju svojih poslova. Organ za prekršaje i policija dužni su da obavijeste centar za socijalni rad o prijavljenom nasilju.

Na pitanje Jovanke Mandrapa, predstavnice Foruma žena Liberalne partije:

Koje mjere Ministarstvo rada i socijalnog staranja planira da sprovede u smislu snažnije podrške samohranim majkama i trudnicama koje imaju zasnovan radni odnos ili određeni broj godina radnog staža, odnosno kako Ministarstvo misli da pospješi natalitet u Crnoj Gori kroz programe socijalne politike u okviru svoje nadležnosti?

Daje se sljedeći

Odgovor :

U Crnoj Gori, zaposlene žene su kategorija zaposlenih sa posebnom zaštitom na radu. Posebna zaštita zaposlenih žena se sastoji u priznavanju i ostvarivanju određenih prava na radu i po osnovu rada. Zaštita žena kod nas je propisana Ustavom i Zakonom, a na osnovu i u skladu sa njima propisana je i opštim aktima i kolektivnim ugovorom. Takođe, o posebnoj zaštiti žena postoje odgovarajuće propisi Evropske Unije, konvencije i preporuke Međunarodne organizacije rada i drugi propisi međunarodnog prava.

Odredbama Zakona o radu (»Službeni list CG«, br. 49/08,59/11, 66/12 i 31/14) propisana je posebna zaštita žena, za vrijeme trudnoće i porođaja, da zaposlena žena može da otpočne korišćenje porodiljskog odsustva 45 dana, a obavezno 28 dana prije porođaja.

Roditeljsko odsustvo se može koristiti u trajanju do 365 dana od dana rođenja djeteta, međutim zaposlene žene koje otpočinu da rade prije isteka porodiljskog odsustva pored prava na pauzu imaju pravo da koriste 90 minuta odsustva sa rada zbog dojenja djeteta.

Za vrijeme roditeljskog odsustva zaposlena žena ima pravo na naknadu zarade u visini zarade koju bi ostvarila da radi, u skladu sa zakonom i kolektivnim ugovorom. Poslodavac je dužan da zaposlenoj ženi po isteku porodiljskog, odnosno roditeljskog odsustva obezbjedi povratak na isto radno mjesto ili na odgovarajuće radno mjesto sa najmanje istom zaradom.

Zaposlena žena ne može da radi na radnom mjestu na kojem se pretežno obavljaju naročito teški fizički poslovi, radovi pod zemljom ili pod vodom, niti na poslovima koji bi mogli štetno i s povećanim rizikom da utiču na njihovo zdravlje i život, međutim ukoliko radi u oblasti industrije i građevinarstva ne može se rasporediti na rad noću, izuzev ako radi na rukovodećem radnom mjestu ili koja obavlja poslove zdravstvene, socijalne i druge zaštite.

Poslodavac ne može odbiti da zaključi ugovor o radu sa trudnom ženom, niti joj može otkazati ugovor o radu zbog trudnoće ili ako koristi porodiljsko odsustvo. Zaposlenoj ženi kojoj ugovor o radu na određeno vrijeme ističe u periodu korišćenja prava na porodiljsko odsustvo, rok za koji je ugovorom o radu zasnovala radni odnos na određeno vrijeme produžava se do isteka korišćenja prava na porodiljsko odsustvo.

Na osnovu nalaza i preporuke nadležnog doktora medicine, žena za vrijeme trudnoće i dok doji dijete može biti privremeno raspoređena na druge poslove, ako je to u interesu očuvanja njenog zdravlja ili zdravlja njenog djeteta.

Ako poslodavac nije u mogućnosti da zaposlenoj ženi obezbijedi raspored na drugi posao, zaposlena ima pravo na odsustvo sa rada, uz naknadu zarade u skladu sa kolektivnim ugovorom, koja ne može biti manja od naknade koju bi zaposlena ostvarila da je na svom radnom mjestu.

Zaposlena žena za vrijeme privremenog rasporeda na druge poslove ima pravo na zaradu radnog mjesta na koje je radila prije raspoređivanja. Zaposlena žena za vrijeme trudnoće i žena koja ima dijete mlađe od tri godine života ne može raditi duže od punog radnog vremena, niti noću. Izuzetno zaposlena žena koja ima dijete starije od dvije godine života može raditi noću, samo ako pisanom izjavom pristane na takav rad.

Jedan od roditelja koji ima dijete sa težim smetnjama u razvoju, kao i samohrani roditelj koji ima dijete mlađe od sedam godina života može raditi duže od punog radnog vremena, odnosno noću, samo na osnovu pisanog pristanka.

Sa aspekta penzijskog sistema, ističemo da su prava koja se obezbjedjuju u penzijskom sistemu, prava po osnovu starosti i invalidnosti, a ne i po osnovu materinstva.

Međutim, u cilju stimulisanja nataliteta u Crnoj Gori, izmjenama i dopunama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju iz decembra 2010. godine, propisano je da se osiguranici - ženi za svako rodjeno dijete računa poseban penzijski staž u trajanju od po šest mjeseci po djetetu.

S poštovanjem,

